

«Det mørke i hans barndom ble gleden i hans liv»

■ tekst og foto – MARIANNE MONSEN

Reidar Brendeland hadde englevakt, han kom seg gjennom natta. Mange år seinere har han brukt opplevelsen i sangen "En liten gutt" som han skrev til Norges Astma- og Allergiforbund i anledning Barneastma-året og 70-årsjubileet til Geilomo barnesykehus.

– I starten var teksten en annen, mer generell, men da jeg ble spurt om å skrive en sang for NAAF, syntes jeg den gamle teksten var for dårlig. Jeg kasta alt, begynte helt på nytt og skreiv en kortversjon av min egen barndomshistorie, forteller Reidar Brendeland.

Brendeland er låtskriver og primus motor i Vestlandsfanden.

– Geilomo barnesykehus redda livet mitt, sier Reidar Brendeland i Vestlandsfanden.

fanden, bandet som startet tilbake i 1979 og har utviklet seg til et av landets mest populære folkerockband. Vestlandsfanden har samarbeidet med Kjartan Fløgstad, Bjørn Eidsvåg og Bugge Wesseltoft, for å nevne noen, de er blitt nominert til

Spellemannspris og har turnert over hele landet på alle typer steder: Fra rocke-klubber og

jazzfestivaler til bygdefester og firmafester, kafeer, fengsler og oljeplattformer.

"Det står et lite hus i veien, der bodde det en liten gutt"

En sammenhengende suksesshistorie, ser dette ut som. Anerkjennelse og bifall. Men historien begynte på en mørkere måte.

– Jeg vokste opp på Sauda i 50-åra, tett ved smelteverket. Sauda var et fantastisk sted å vokse opp for en liten gutt, et miljø rikt på sosialt lim. Masse familier og masse unger. På sommerkveldene satt alle de voksne ute på trappene og prata, husker jeg. Men en bakside ved Sauda var all soten fra smelteverket. I dag ville ingen tro hvor mye røyk det var i den lille bygda. Sola så vi aldri som annet enn en oransje kule på størrelse med en appelsin. På vinteren var hvert snøfall markert med et tjukt lag sot, mor kunne skrive navnet sitt i vinduskarmen hver dag, selv om hun vaska og vaska.

Reidar Brendeland klarte ikke opparbeide motstand nok mot all skitten.

Det starta med astmatisk bronkitt, så fulgte lungebetennelsene. I løpet av et halvår kunne han ha lungebetennelse fem – seks ganger. Etter hvert utviklet han astma.

– Etter den dramatiske natta sørga en tur-

Viktig vitnesbyrd

– Vi i NAAF er takknemlige for at Reidar Brendeland har skrevet "En liten gutt" til organisasjonen, sier generalsekretær Geir Endregard. – Et slikt personlig vitnesbyrd fra en voksen mann har stor betydning for dagens unge. Det betyr mye å høre at det går an å få et rikt liv, selv om du er syk. "En liten gutt" er en flott låt som vi har med oss i arbeidet for å få samfunnet til å forstå at astma og allergi er et alvorlig problem.

Det var Toril Ullestad, leder i NAAF Region Vest som opprinnelig hadde ideen om en sang til landsmøtet 2007. Samme år var også Barneastma-år og Geilomo barnesykehus feiret 70 års jubileum. – Her så vi en kobling, sier Endregard. – Og Reidar Brendeland stilte opp og framførte sangen første gang på NAAFs landsmøte. – "En liten gutt" blir med på samleplata vi gir ut over norsk visekunst fra 1956 til

2008, som representant for 2008, opplyser Harald Tomte fra McMusic/Universal. – Inntektene, fem kroner per CD, går til NAAF. Vi synes det er fint med denne linken mellom NAAF og oss. Også på Vestlandsfandens nye CD som kommer seinere i år, vil sangen være representert.

nuslege for at jeg fikk plass på Geilomo barnesykehus. Det redda livet mitt. På Geilomo var jeg en periode på tre – fire måneder, og kom meg. Jeg var nok lettere angrepet enn mange av de andre, immunforsvaret styrka seg raskt, helsa bedra seg.

Fra Geilomo har Brendeland bare gode minner, selv om han bare var fem – seks år og ofte lengta hjem.

– De voksne på Geilomo må ha vært skikkelige folk. Jeg fikk et nært forhold til mange av dem, det hjalp på hjemlengselen. Etter hvert fikk jeg være ute og leke. Hadde det rett og slett gøy. Da jeg kom hjem, var jeg en ny gutt.

– Men selv om jeg var kvitt den verste astmaen og klarte meg ved hjelp av medisiner, var jeg fremdeles skrøpelig. Hadde mye influensa og bihulebetennelser. Mor var naturligvis bekymra. Ikke fikk jeg bade, ikke sparke fotball. Jeg husker jeg sto i kjøkkenvinduet mens det snødde og så de andre ungene være ute og leke. Jeg ble vel ikke akkurat mobba, men satt utafør fellesskapet på en måte som jeg har måttet bearbeide opp gjennom livet. "Og gutten lærte seg å synge"

Brendeland fikk interesse for musikk allerede i barndommen og som 12- 13-åring lærte han seg å spille gitar.

– På tross av sjukdommen fant jeg en glede i livet gjennom musikken. Musikken var en styrke jeg fant i meg sjøl, noe jeg kunne bedre enn andre. Det har vært en sterk drivkraft hele livet – kanskje for sterk i perioder, det har ikke vært like lett for omgivelsene. To ekteskap har gått over

styr. Men hva Vestlandsfanden har fått til, er jeg stolt av. Vi har jobba med norske talenter, hjulpet fram mange nye navn. All musikken vi spiller er original skrevet musikk, all tekst skriver jeg sjøl. Vi står i en norsk fortellertradisjon, samme tradisjon som Alf Prøysen, Vidar Sandbeck og Åge Aleksandersen – uten sammenligning for øvrig. Viktig for meg har vært troverdighet.

– Ser du noen sammenheng mellom barndommen og livet som musiker og tekstforfatter?

– Alt jeg har skrevet henger sammen med det livet jeg har levd og de erfaringene jeg har gjort. På godt og vondt. At jeg var så mye sjuk i barndommen, har forma meg. Det har gitt meg et annet syn på folk som er annerledes og har det vondt, folk som ikke lever på solsida. De såkalt svake. For meg er de ikke svake, men sterke. Ofte har de mer medfølelse med andre mennesker, større evne til empati enn de såkalt sterke, større muligheter til å finne indre styrke og kraft i seg sjøl.

– Som turneartist gjennom 25 år, med 200 til 250 reisedøgn i året, har jeg en brei kontakflate med alle lag i samfunnet. Jeg opplever at en del grupperinger som blir oppfattet som svake, ofte blir gjort svake. Jeg har mange gode venner som har hatt stoffproblemer, for eksempel, men klart å håndtere det på en utrolig måte, gjennom egen kraft og oppdrift. Sjøl

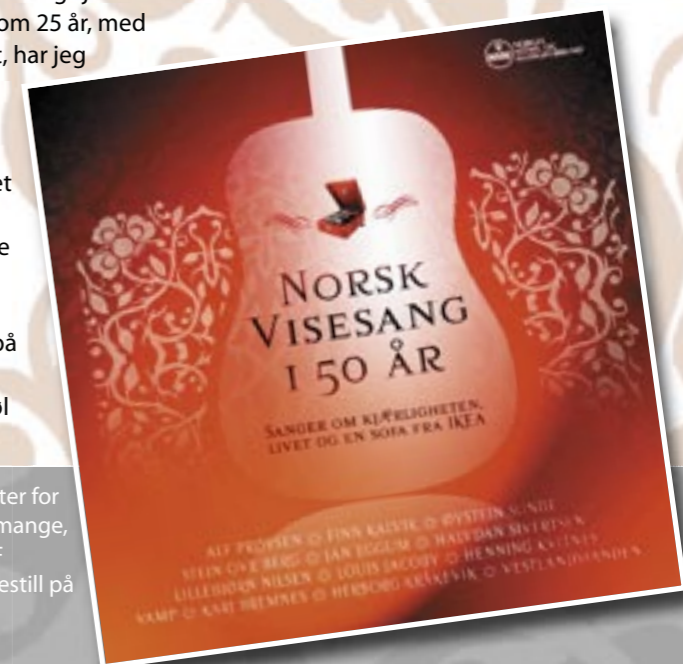
kutta jeg ut alkohol og tobakk for 20 år siden.

– Så navnet Vestlandsfanden er kanskje misvisende?

– Ikke i det hele tatt! Det var forfatteren Nils Kjær som skapte begrepet, og med det mente han en mentalitet som stenger andre syn ute gjennom bedehus, målsak, avholdssak. Men jeg har erfart at Vestlandsmentaliteten heller er motsatt: Åpen og inkluderende. Om du drikker eller ikke har ingenting med det å gjøre. Erfaringen min er ganske enkelt at det meste i livet blir lettere når du er edru.

– Hvordan kom du i kontakt med NAAF?

– Det var vel heller omvendt. Midt i 90-åra laget Tore Strømøy en TV-serie "Tett på" for NRK. Han gravde fram historien om Geilomo. Seinere ble Vestlandsfanden spurt om å holde en konsert der. På den måten var nok navnet mitt kjent innen NAAF. At jeg har kunnet bidra til organisasjonen med ei vise, er en stor glede for meg. ■

Ett minne fra barndommen har brent seg inn hos meg: Jeg ligger febersjuk med lungebetennelse, ved siden av senga sitter mor og en lege. "Her er det ikke mer vi kan gjøre. Nå må vi bare vente og se over natta", sier legen.

Kjøp trippel cd-en "Norsk visesang i 50 år" fra NAAF! Her finnes låter og artister for en hver smak fra Alf Prøysen, Ole Paus, Herborg Kråkvik, Odd Nordstoga og mange, mange flere. CD-en selges av NAAFs Regioner, lokalforeninger eller fra NAAF sentralt. Den koster 175 kroner og 5 kroner går til NAAF for hver solgte cd. Bestill på tlf. 23 35 35 35 eller e-post til naaf@naaf.no